

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

1 juli 2002

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Armenië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 7 juni 2001

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Frans Ramon**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Luc Van den Brande.

Vaste leden :

de heren Freddy Sarens, Walter Vandenbossche, Luc Van den Brande, Johan Weys ;

de heren Louis Bril, Peter Gysbrechts, Jacques Laverge, Stefaan Platteau ;

de heren Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete, Miel Verrijken ;

de heren Peter De Ridder, Patrick Hostekint ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh.

Plaatsvervangers :

mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Erik Matthijs, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Jef Van Looy ;

de heren Julien Demeulenaere, Didier Ramoudt, Marc van den Abeelen, Paul Wille ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Pieter Huybrechts, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heren Marcel Logist, Jacques Timmermans ;

de heer Eloi Glorieux ;

de heer Jan Roegiers.

Zie :

1050 (2001-2002)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

INHOUD

	Blz.
I. Inleidende uiteenzetting door de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid	4
I.1 Aard, doel en algemene situering van de overeenkomst	4
I.2 Recente politieke en economische evoluties in Armenië	4
II. Algemene bespreking	5
II.1 Tussenkomsst van de heer Stefaan Platteau	5
II.2 Tussenkomsst van de heer Frans Ramon	6
II.3 Tussenkomsst van de heer Karim Van Overmeire	6
II.4 Tussenkomsst van de heer Luc Van den Brande	7
III. Stemmingen	7
III.1 Artikelsgewijze stemming	7
III.2 Stemming over het geheel	7

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden werd, na bespreking op datum van 28 maart 2002, het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst ter bevordering en bescherming van investeringen tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie aan de ene kant, en de republiek Armenië aan de andere kant, unaniem aangenomen.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER PAUL VAN GREMBERGEN, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGHENEDEN, AMBTENARENZAKEN EN BUITENLANDS BELEID

I.1 Aard, doel en algemene situering van de overeenkomst

Bij de aanvang van zijn uiteenzetting preciseert de minister dat de voorliggende overeenkomst bilateraal werd gesloten in het kader van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU), hetgeen – gezien zijn inhoud – betekent dat, naast het Groothertogdom Luxemburg, aan Belgische zijde de drie gewesten én de federale overheid participeren. Een dergelijk investeringsakkoord vormt immers een zogenaamd "gemengd" verdrag. Voor nadere verantwoording van het gemengd karakter van de overeenkomst verwijst de minister de commissieleden naar het desbetreffende onderdeel van de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet.

De BLEU sluit overigens reeds meer dan dertig jaar dergelijke akkoorden, en dit bijna uitsluitend met landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). De verklaring hiervoor is dat men in het verleden meermaals heeft moeten vaststellen dat dergelijk landen doorgaans een hoger risico voor buitenlandse investeringen inhouden. Daarom hebben de partners binnen de BLEU een standaardtekst goedgekeurd, die ze aan hun gesprekspartners voorleggen als basis voor de onderhandelingen. Waarbij de minister er nog op wijst dat de betreffende standaardtekst ook door de Vlaamse regering werd goedgekeurd in de loop van 1994.

De Vlaamse regering staat in het algemeen immers positief tegenover het afsluiten van dergelijke investeringsakkoorden, aangezien ze extra-waarbor-

gen bieden aan Vlaamse investeerders in het buitenland. Dergelijke investeringen in het buitenland, vallen in beginsel namelijk onder de toepassing van de wetgeving van het land waar ze gelokaliseerd zijn. En zelfs indien die nationale wetgeving investeringsvriendelijk is, kan ze toch steeds eenzijdig door het ontvangende land in ongunstige zin worden gewijzigd. Een verdrag daarentegen, garandeert, uit zijn aard, dat de erin overeengekomen rechten en beschermingsmaatregelen slechts met wederzijdse instemming gewijzigd kunnen worden. Bijkomend voordeel van een verdrag is daarenboven dat het het afdwingen van de verbintenissen via internationale arbitrageprocedures mogelijk maakt.

De minister komt daarna tot het opzet van dit soort van internationale overeenkomsten. Hij benadrukt daarbij vooreerst dat het hier gaat om verdragen met een louter economische finaliteit. De eerste doelstelling van een dergelijke overeenkomst is vanzelfsprekend het aanmoedigen van investeringen via de vrije toegang tot het grondgebied van de verdragspartijen en de vrije overmaking naar het buitenland van de inkomsten uit de activiteiten in dat land. De tweede grote doelstelling sluit hierbij aan, aangezien ze garanties betreft inzake de maximale bescherming van de investeerder.

I.2 Recente politieke en economische evoluties in Armenië

Voor een omstandige politieke en economische schets van het partnerland, verwijst de minister de commissieleden opnieuw naar de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet. Hijzelf zal zijn uiteenzetting beperken tot een korte aanvullende schets van de meest recente gegevens en evoluties.

President Kotsjaryan blijkt de touwtjes stevig in handen te hebben in zijn land. Zo kondigde hij reeds aan dat hij in 2003 kandidaat zal zijn om zichzelf op te volgen. Anderzijds, zou een voorstel om de macht van de president te beperken, in de loop van mei 2002 bij wege van referendum aan de Armeense bevolking worden voorgelegd.

Door op 25 januari 2001 toe te treden tot de Raad van Europa, engageerde Armenië zich in elk geval om de mensenrechten te eerbiedigen. Het land ondertekende dan ook het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fun-

damentele Vrijheden (EVRM) en het wil hervormingen doorvoeren op het vlak van de media, de bescherming van de minderheden en de algemene juridische rechten en waarborgen. Sinds zijn toetreding werd Armenië reeds partij bij tien verdragen van de Raad van Europa, terwijl het er daarnaast nog eens 26 reeds heeft ondertekend.

De minister laat verder opmerken dat Armenië op economisch gebied een van de meest hervormingsgezinde landen van de voormalige Sovjet-Unie is. Het heeft – relatief gesproken – trouwens ook een van de hoogste groeipercentages en dit ondanks het gebrek aan natuurlijke rijkdommen, het gesloten karakter, de weinig ontwikkelde instellingen, de lage lonen en een – weliswaar afnemende – hoge werkloosheid. Ook de blokkade door Azerbeidzjan en Turkije, naar aanleiding van het conflict om Nagorno-Karabach, belemmert de ontwikkeling van de Armeense economie. Het hoeft dan ook geen betoog dat de economische toekomst bepaald zal worden door de mate waarin de regering erin slaagt om de investeringen te verhogen en om de bedrijven te helpen zich te herstructureren. Het tekort aan investeringen en de beperkte uitvoer zijn thans het grootste probleem. Een en ander heeft er trouwens toe geleid dat meer dan 55 procent van de Armeense bevolking op heden onder de armoedegrens leeft.

Door het hoger reeds genoemde conflict in Nagorno-Karabach kreeg Armenië daarenboven af te rekenen met een grote stroom van vluchtelingen. Op 30 juni 2001 telde men niet minder dan 270.000 etnische Armeniërs die Azerbeidzjan ontvlucht waren. Die vluchtelingen hebben in beginsel dezelfde sociale en wettelijke rechten als de lokale bevolking, maar hun integratie verloopt erg moeizaam door de erbarmelijke sociaal-economische toestand van het land. De minister wijst er daarbij op dat het conflict met Azerbeidzjan over deze betwiste bergregio nog verre van opgelost is. Onderhandelingen in het Amerikaanse Key West over een gebiedsruil, waarbij Armenië de soevereiniteit zou krijgen over Nagorno-Karabach in ruil voor een Azerbeidzjaanse corridor langs de Iraanse grens naar de exclave Nachitsjevan liepen vooralsnog op niets uit.

In zijn buitenlandse politiek besteedt Armenië bijzonder veel aandacht aan de internationale erkenning als volkenmoord van de slachtpartijen die tijdens de laatste jaren van het Ottomaanse bewind plaatsvonden. Door die slachtpartijen leeft er trouwens een Armeense diaspora verspreid over de

ganse wereld. Dit erkenningsstreven, samen met het conflict in Nagorno-Karabach, maakt dat het land geen diplomatieke betrekkingen heeft met Turkije. Armenië werkt daarentegen wel goed samen met Georgië, Iran en Rusland.

Afsluitend verzoekt de minister de commissieleden het voorliggende investeringsakkoord met Armenië te willen goedkeuren.

II. ALGEMENE BESPREKING

II.1 Tussenkomst van de heer Stefaan Platteau

Uit de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet en uit de bijkomende gegevens die door de minister werden verstrekt, constateert de heer Stefaan Platteau dat Armenië tegelijkertijd heeft af te rekenen met een veeltal aan behoorlijk ernstige problemen, en momenteel dan ook zeker geen modelstaat of modelsamenleving genoemd kan worden. Helemaal in de lijn van het constructief engagement dat Vlaanderen steeds heeft gehuldigd als basisprincipe bij de uitbouw van zijn internationale betrekkingen, meent de heer Platteau echter dat er ook hier gegronde redenen zijn om desalniettemin dit akkoord dat investeringen beschermt met Armenië goed te keuren. Door aldaar vreemde (en in casu Vlaamse) investeringen te bevorderen, is het immers niet uitgesloten dat we er – weze het dan onrechtstreeks – enige positieve input kunnen realiseren.

Daarenboven moet dit genre van akkoorden Armenië ook toelaten om zich wat lossier op te stellen tegenover de staten van het GOS en tegenover Rusland, waarvan het nu nog al te afhankelijk is. Het uitbouwen van een meer gedifferentieerd netwerk van economische (en in wezen dus ook politieke) bindingen, kan Armenië op termijn uiteindelijk maar ten goede komen. De geschiedenis heeft immers al meermaals aangetoond dat het hoogst ongezond is om al te zeer afhankelijk te zijn van één of enkele (buur)staten.

Verder verheugt de heer Platteau zich ook over het feit dat, ondanks de hoge werkloosheid, het land en zijn instellingen de laatste tijd toch al een heel stuk stabielier geworden zijn, terwijl ook de economische activiteit een, weliswaar timide en zeer geleidelijke, heropleving laat zien. Terzake meent hij echter wel dat de landbouw er definitief op zijn retour is, en in de toekomst geen rol van betekenis

meer zal spelen binnen de Armeense economie. Hij ziet dan ook voornamelijk toekomstpotentieel in de Armeense chemische industrie. Een industrietak waar Vlaanderen en België nogal wat affiniteit mee hebben, en waar er dus ook economisch nuttige contacten gelegd kunnen worden.

Hét grootste probleem waarmee Armenië af te rekenen heeft, blijft echter vanzelfsprekend het – in het Westen ondertussen wat vergeten – conflict om Nagorno-Karabach, waarvoor er momenteel nog geen echte oplossing in zicht lijkt. Dienaangaande is de heer Platteau de stellige overtuiging toegedaan dat enkel een volgehouden engagement en volgehouden druk vanwege de VS enige beweging in gunstige zin zal kunnen brengen in deze situatie. Maar ook met de steun van de enige nog resterende wereldmacht, zal er nog flink wat tijd nodig zijn om in dit conflict tot een voor ieder aanvaardbare oplossing te komen.

Anderzijds is het wel vrij duidelijk dat de Armeense diaspora in de Verenigde Staten zijn volle gewicht in de schaal zal werpen ten gunste van het oorspronkelijke vaderland. En ook in andere landen, zoals bijvoorbeeld Frankrijk, is er trouwens een aanzienlijke en invloedrijke Armeense diaspora. De parallel met de Joodse diaspora, en diens invloed, ligt volgens de heer Platteau dan ook min of meer voor de hand.

Afsluitend concludeert de heer Stefaan Platteau dat er voldoende redenen zijn om aan te nemen dat Armenië er uiteindelijk wel opnieuw bovenop zal komen, en dat het ook in economisch opzicht de moeite loont om met dit land betrekkingen aan te knopen. Om al die redenen staat de VLD-fractie volledig achter het nu voorliggende akkoord.

II.2 Tussenkost van de heer Frans Ramon

De heer Frans Ramon brengt in het midden dat, hoewel het hier in wezen gaat over een verdrag ter bevordering en bescherming van investeringen, men toch ook voldoende oog moet hebben voor een aantal "randvoorwaarden" die de tenuitvoerlegging van dit verdrag in niet geringe mate kunnen bemoeilijken.

Er kan daarbij onder andere gedacht worden aan de algemene politieke situatie, de aanhoudende twisten over de omvang van de presidentiële macht, de situatie van de mensenrechten, de nog

steeds bijzonder penibele socio-economische toestand, het toch vrij duidelijke gebrek aan vernieuwing en innovatie, de achterhaalde structuur van het bedrijfsleven met zijn verouderde industriële "mammoetcomplexen" en dergelijke meer.

Daarenboven mag men – op een ander niveau – ook niet blind blijven voor het feit dat Armenië een medespeler, maar meer nog een pion is, in een groot geopolitiek machtsspel dat momenteel in de hele Kaukasus-regio woedt, met de transitroutes voor de olievoorraden van de Kaspische Zee als inzet. Geopolitiek machtsspel dat overigens ongetwijfeld ook mee verantwoordelijk is voor het voortduren van het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan over Nagorno-Karabach. Waarbij het feit dat de Westerse mogendheden en Rusland hier tegengestelde belangen hebben, nog wel een hele tijd voor onrust in de regio zal zorgen.

II.3 Tussenkost van de heer Karim Van Overmeire

De heer Karim Van Overmeire meldt dat zijn fractie het voorliggende verdrag met enthousiasme zal goedkeuren. Alleen al op historische gronden verdient het land in kwestie immers onze sympathie. Hoewel het in geografisch opzicht maar een fractie meer is van het grondgebied dat het oorspronkelijke Armenië uitmaakte, vormt het immers toch een van die zeldzame nog levende restanten van één van de oude beschavingen die mee aan de wieg stonden van het huidige Europa. Door opeenvolgende genocides is een groot deel van de Armeense bevolking daarenboven gedwongen geweest te emigreren, hetgeen geleid heeft tot het ontstaan van een aanzienlijke Armeense diaspora in, onder andere, de Verenigde Staten, Frankrijk en Rusland.

Daarenboven ligt het land ook nog eens ingekneld tussen een aantal burens die niet van de gemakkelijkste zijn, met name Turkije, Iran, Azerbeidzjan en Georgië, terwijl ook Rusland zijn invloed in de regio ten volle laat gelden. Een geografische en geopolitieke situatie met andere woorden, die het bijna onmogelijk maakt om normale relaties van goed nabuurschap uit te bouwen.

Voor wat dan het nu voorliggende verdrag betreft, drukt de heer Van Overmeire de vrees uit dat het een veeleer theoretisch kader zal blijven, dat hoogstens enige symbolische betekenis zal krijgen. Het is immers weinig waarschijnlijk dat de relaties tussen Vlaanderen en het verre en erg geïsoleerde Ar-

menië, ooit erg intens zullen worden. Maar in de mate dat dergelijke betrekkingen er al zouden zijn, verdienen ze volgens de heer Van Overmeire ten volle verder te worden uitgebouwd. In de mate dat dit verdrag daartoe kan bijdragen, verdient het dan ook onze volledige steun.

II.4 Tussenkomsst van de heer Luc Van den Brande

Ook volgens de heer Luc Van den Brande, commissievoorzitter, zijn er redenen te over om het nu voorliggende verdrag onze volle steun te geven, zelfs al gaat het maar om een "louter" BLEU-investeringsbeschermingsakkoord.

Hij wijst er daarnaast op dat een, soms toch wat verguisde en bij het brede publiek niet altijd even goed gekende, instelling als de Raad van Europa precies in dit – nogal volatiele – deel van de wereld bijzonder goed werkt levert. Het lidmaatschap van de Raad van Europa (en al wat dat qua verplichtingen en monitoring met zich brengt) blijkt immers een bijzonder matigende en stabiliserende invloed te hebben op de lokale politieke zeden en op de lokale politieke instellingen.

Specifiek voor wat het Armeens-Azerbeidzjaanse conflict over Nagorno-Karabach betreft, vreest de heer Van den Brande echter dat de tegenstellingen dermate scherp zijn, dat er niet onmiddellijk een oplossing ten gronde voor deze kwestie verwacht moet worden. Het feit echter, dat de internationale gemeenschap deze problematiek van nabij opvolgt, zorgt op zich reeds voor een zekere mate van conflictpreventie. Het moge echter duidelijk zijn dat in gevallen als deze, op termijn, conflictpreventie alleen niet zal volstaan. De internationale gemeenschap zal dan ook op zoek moeten naar een nieuwsoortige aanpak voor dit soort van historisch gedermineerde, actuele politieke probleemsituaties.

III. STEMMINGEN

III.1 Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimité van tien stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd wordt daarna ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimité van tien stemmen.

III.2 Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd wordt het ontwerp van decreet "houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Armenië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 7 juni 2001" ten slotte eveneens aangenomen bij unanimité van tien stemmen.

De verslaggever,

Frans RAMON

De voorzitter,

Luc VAN DEN BRANDE